ԱՐԱՐԱՏ

ԱՅԲԵՆԱՐԱՆ-ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ՍԻՄՈՆ
ԳԱԲԱՄՃԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 1920

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ ՈՐԴԻ

ԳԻՆ 25 ԴՐՇ.

I
937
22 JUN 2015
1906

ԱՐԱՐԱՏ

ԱՅԲԵՆԱՐԱՆ – ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ՅՕՐԻՆԵՑ
ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ
1920

ԳՐԱՏՈՒՆ Ս. ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ
ՉԱԳՄԱԳՃԸԼԱՐ ԹԻՒ 50

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ ՈՐԴԻ

(Ամէն իրաւունք հեղինակին վերապահուած)

1-9379ա

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆ

Լաւագոյնը լաւին թշնամին է

Ինչո՞ւ է այս դասագիրքը։

Ներելի՞ է արդեօք խորհիլ թէ արդէն իսկ լոյս տեսած բազմաթիւ ընթերցարաններ դժկամակին գուցէ նոր ընթերցարանի մը հրատարակութեան։ Ո՛չ բնաւ. ի զո՛ւր չէ ուրեմն որ հրապարակ կ'իջնեմ նոր տեղ մը գրաւելու ցարդ հրատարակուածներուն քով։ Որովհետեւ գիտնալով թէ օգտակար, հրապուրիչ և բոլորովին նոր ձեռնարկ մը ջերմագին ընդունելութեան մը իրաւունք ունի, առ այս մեծ եռանդով յամառ աշխատութեան մը փարեցայ, կազմելով գործս պահանջուած առաւելութիւններով և ինձմէ առաջ հեղինակներուն յաջողակ մրցակից մը ըլլալու միակ փափաքով։ Գնահատելով հանդերձ այն ընթերցարանները՝ որոնք որոշ ծրագրով մը պատրաստուած՝ մուտ գտած են մեր դպրոցներուն մէջ, ուզեցի նոր մը յօրինել, լաւ գիտնալով թէ այսօր երկրի վրայ յառաջդիմութիւն մըն է մանկավարժութեան առջեւ եւ թէ միտքը միշտ կը հետամտի լաւագոյնին հասնելու։ Չէ՞ որ մեր նոր կարծուած ընթերցարաններ գէթ 15—20 տարուան հնութիւն մը ունին և յետոյ ո՛ր հեղինակը պիտի ուզէր մենաշնորհ մը ընել իրեն՝ կրթական յարկերը՝ մշտնջենաւորելու անոնց մէջ իր գիրքին գործածութիւնը։

Խորշեցէ՛ք աւանդական քերականներէ։

Մի՛ գործածէք հնօրեայ քերականները։ Մանկավարժութիւնը այս պատգամը կ'որոտայ. լաւ գիտնանք թէ Օշականի սուրբը, Մեսրոպ՝ մեզի այբուբենը տուաւ

իբրեւ գործիք մեր լուսաւորութեան եւ ոչ թէ անով չարչարելու մեր մատաղ մանկիկները։ Կը ցաւիմ յոյժ որ դեռ խնդրանք կայ այդ մգլոտած քերականներուն, որոնք չունին որ եւ է օգտակարութիւն։ Մեր դպրոցներէն թող վտարուին անոնք եւ անոնց յաջորդեն բուն մանկավարժական մեթոտներ։

Ի՞նչպէս կազմուած է սա։

Մեր գործին առաջին էջերը զարդարեցինք տպեալ եւ ձեռագիր մեր այբուբենով։ Գուցէ հին նախապաշարում մը՝ զոր չկրցանք ի բաց վանել, հին սովորոյթ մը մեր կողմէ նուիրագործեցինք, տեսնելով մանաւանդ թէ օտարալեզու առաջին ընթերցարանները իրենց սկիզբը ունին այբուբենը։

Այբուբենին յաջորդող էջերուն վրայ նշանակեցինք գիրեր ու անոնցմէ կազմուած բառեր։ Ամէն մէկ էջի վրայ գիրի մը կամ գիրերու ծանօթութիւնը նպատակ ընտրելով այդ գիրերով կազմուած բառեր տողեցինք ու այսպէս անզգալաբար տղան առաջնորդեցինք ընթերցանութեան կալուածին մէջ։ Էջերու վերեւ դրուած պատկերներն ալ օգտագործեցինք տղուն ընթերցման դասը դիւրացնելու նպատակին։ Պատկերները զուտ զարդարանք մը չեն գործին, այլ միջոց մը տղուն կարդալու վարժութեան։ Որովհետեւ տղան կը դիտէ պատկերը, կը պատմէ տեսածը, կ՚իւրացնէ բառերը եւ պատկերին տակը դրուածը դիւրաւ կը կարդայ։ Առնենք օրինակի համար առաջին դասը. ուսուցիչը կամ վարժուհին կը հարցնէ. Տղաքս, ի՞նչ կը տեսնէք այս պատկերին մէջ, ի՞նչ դրուած է տախտակին վրայ. բա, բէ. բի. շատ աղէկ, ի՞նչ բառ կազմուած է այս գիրերով, բիբ, բ-ի-բ։ Այդ բառը սեւ տախտակին վրայ կը նշանակուի որոշ ու կրկնուելով կը տպաւորուի աշակերտին միտքին մէջ։ Այսպէս ամէն

մէկ էջը ստէպ ստէպ կարդացնելով բառերը ընտանի կ՚ըլլան աշակերտին եւ ընթերցումը կը դիւրանայ արագօրէն։

Հրապուրիչ, դիւրին եւ կարճ։

Ընթերցումի այս դասը զբօսանքի մը պէս զուարճալի ընելու համար պէտք է հրապուրիչ ընծայել գործը. այս մտածումով ջանացինք նպատակայարմար կերպով պատկերազարդել զայն եւ ոչ թէ պատահական նկարներով ծանրաբեռնել այս առաջին գրքոյկը։ Մանկիկը պիտի սիրէ զայն իր ամէն խաղալիքներէն աւելի, որովհետեւ բառերու պիտի ընդելանայ, նախադասութիւններ պիտի կարդայ, պատմութիւններ պիտի գիտնայ։ Հատուածները այնքան կարճ, որ բնաւ զինքը չպիտի յոգնեցնեն եւ նեղեն եւ այս ամէնը անդիմադրելի հրապոյր պիտի ունենան իրեն համար. այնպէս որ չպիտի ուզէ բաժնուիլ իր գիրքէն ու երբ գիշերը իր գլխիկը քնով ծանրացած դնէ բարձին վրայ, անվրէպ գիրքը անոր ներքեւ պիտի ըլլայ, որպէս զի մանկիկին քունը խաղաղ եւ երջանկաւէտ ըլլայ։

Գրավարժութիւն, բառ սորվիլ
եւ ուղղագրութիւն

Արագօրէն ընթերցման վարժեցնելու հետ այս ընթերցարանը կ՚օգնէ նաեւ գրավարժութեան, սորված բառերը գրելով եւ այսպէս ուղղագրութեան վարժեցնելով։

Վերջապէս հաճելի գործ մը

Ընթերցարանիս սիրուն էջերը նայուածքներու ուրախութիւն կը պատճառեն. կիրթ ճաշակով կազմուած այդ էջերը իրենց պարզած պատկերներուն հետ աշակերտին հաճելի կ՚ըլլան։

Ահա մեր երախաներուն գիրքը․ իցի՜ւ հեռացնէ այն՝ ընթերցումի առաջին դասերու խիստ դժուարութիւնները հայ աշակերտէն, որուն օգտին համար չարաչար աշխատութեան մը նուիրուեցայ այս գործին մէջ ուզուած բառեր գտնելու և դասին յարմարցնելու համար։ Գործիս նշանաբանն է մեր փոքրիկներուն յառաջդիմութիւնը, ինչ որ վարձքն է նաև սոյն աշխատութեանս։

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

Իւսկիւտար, 1920

ա բ գ դ ե զ է ը թ

ժ ի լ խ ծ կ հ ձ ղ ճ

մ յ ն շ ո չ պ ջ ռ ս

վ տ ր ց ւ փ ք և օ ֆ

Ա Բ Գ Դ Ե Զ Է Ը

Թ Ժ Ի Լ Խ Ծ Կ Հ

Ձ Ղ Ճ Մ Յ Ն Շ Ո

Չ Պ Ջ Ռ Ս Վ Տ Ր

Ց Ւ Փ Ք Օ Ֆ

ա բ գ դ ե զ է ը թ ժ ի լ
խ ծ կ հ ձ ղ ճ մ յ ն շ ո
չ պ ջ ռ ս վ տ ր ց ւ փ ք
և օ ֆ

Ա Բ Գ Դ Ե Զ Է Ը Թ Ժ
Ի Լ Խ Ծ Կ Հ Ձ Ղ Ճ Մ Յ
Ն Շ Ո Չ Պ Ջ Ռ Ս Վ Տ
Ր Ց Ւ Փ Ք Օ Ֆ

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Բա, Բե, Բի

բա   բ - Բ

բե   ի - ի

բի

բ - ի - բ   Բ-ի-Բ

ե, Ե   ի, ի, ի

ա, Ա   ա

բաբ
բա-բէ
բէ
բ-է

բ-ի-բ
բիբ
բի
բէ

է

Բէ

է

Բաբէ

է *է* **է**

է **է** *է*

թաթ *թաթ*

թա
թ-ա-թ
թէ

թաթ
թէ

Թի

թի

թե
եթէ
ե Ե

թ
Թ

Թ

Ե

Բարի և Աբելն

բա	լա	լար
բալ	լե	թել
բէ	լէ	Աբէլ
բէլ	լի	բաբէլ
բեր	լու	լաթ
	ել	
Ն ն Ն	ու-ել	լալ
ր Ր Ր	Լ	Ի .

Որդու անուն Բերը

Մայր , Մայր

մամ	մամ	մար
մաթ	մամա	մարի
լամ	թամբ	մայրի
մե		մարիամ
	թմբի	
մէ	.մամիս	բեմ
միու	մայր իմ	մեր

Որդամ մի՛ շար

Թութը քաղցր է, հէ

ու	բու	թութ
բու	թու	թթու
մու	թա=թուլ	մայր
լու		
ուլ	թուլ	թուր
	թումբ	մամուլ
ութ		մուխ
մութ	ալելու	մամուխ

ո Թ թ

լուբիա

Մամիկին թութ բեր

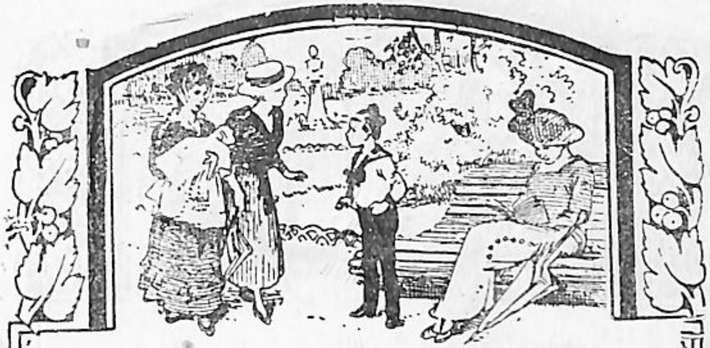

Դպրոցին դուռ գոց է

դու	դար	բադ
դդում	դադար	Ադդէ
դէմ		
եդեմ	դդալ	դիր
դաւ		
դալ	մարդ	դուր
դա	դը=րամ	դում

դ Դ Դ դի-մա-ւո-րել

դա-դար

արդար ես, դատիր ինձ

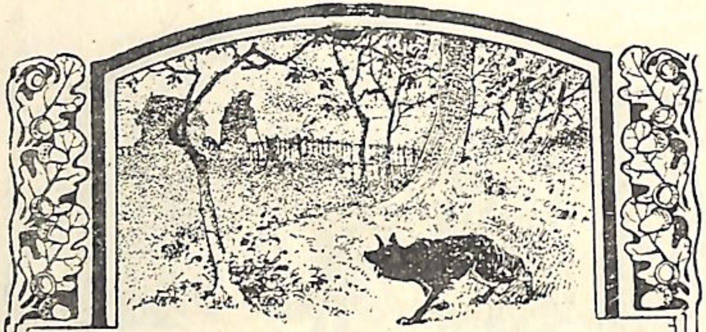

Ուր իրիկուն գայլը

թագ	ագի	գոմ
գամ	այ-գի	մոգ
գա-թայ	գմբեթ	գին
գա-ւաթ		գող
գա-ւիթ	գա րի	գուգ
գող	գե-րի	գու-գար
թրթուր	գայլ	գութ
գագաթ		

գ Գ գ

ը Ը ը

[illegible] է գողը

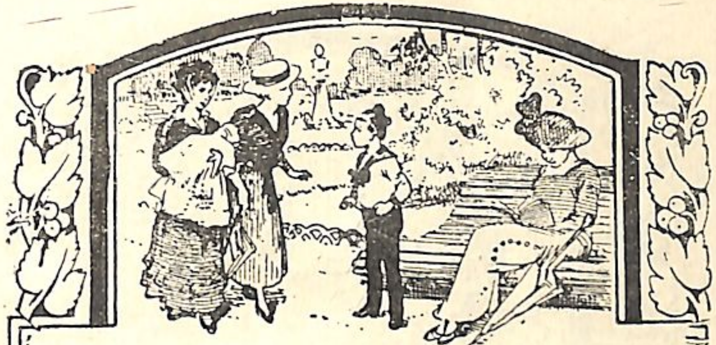

1-93791к

Մայր ու Փիրայր

ժա	բոյժ	ոյժ
ժամ	գոյժ	ժոյժ
ժիժի	դուժ	դ-ժուար
իժիր		բաժ
	ժիր	բիժ
ժում	ժիր-այր	ար-ժել
իժ		
բժոժ	ժիր-ա-ժիր	

ժ, Ժ, ժ,

[illegible] իրիկուն ժամ.

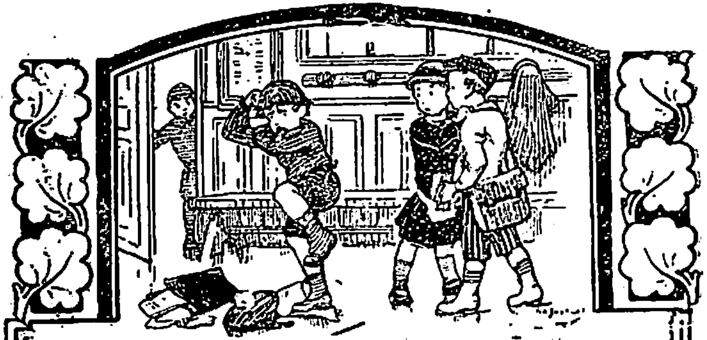

[illegible]

եզ	զարդ	Զաւէն
դեզ	զար-դար	Զաւան
զոյգ	Զար-մայր	զզուիլ
զիլ		
	Ազարիա	
	ազազուն	թիզ
բ-զէզ		մազ
բա-զէ	ազ-դել	լե-զու
ազգ		

զ, Զ, Զ,

զագիր k

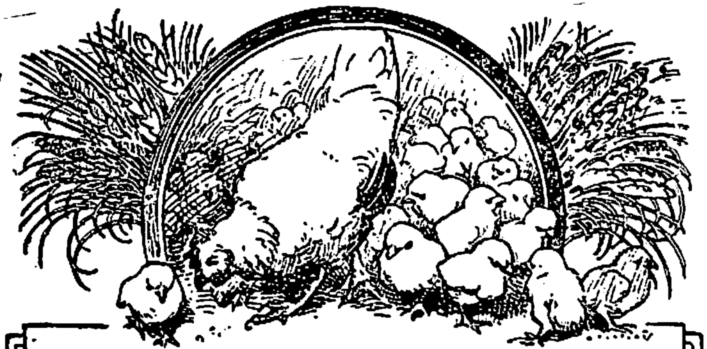

Մայր հաւը եւ իր ձագերը.

ձախ	ձուլածոյ	ձգախէժ
ձագ	ձոյլ	ձագար
ձի	ձիարձակ	ձաւար
դեղձ	համարձակ	ձիաւոր
ձուկ	արձակուրդ	բարձր
	ձձում	արձակ
ձէթ	ձեւ	

ձ, Ձ, Ձ,

[illegible]

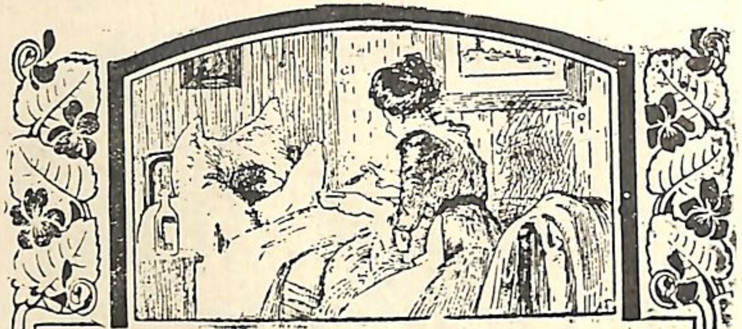

Խմէ, տղաս դեղը

աղ	ղամբար	թուղթ
աղեղ	աղաղակ	զեղխ
թաղար	մախաղ	կաղամախ
բաղեղ		մեղուոր
կաղամբ	աղթար	հողաման
աղմուկ	եղէգ	գեղգեղ
խաղող	յաղթող	

Ղ, Ղ, Ղ,

Հեղեղը մեր ձորակը ողողեց

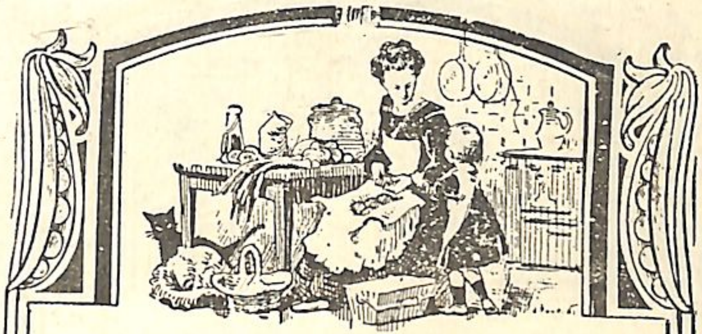

Մայրիկ, կ'ուզեմ որ քեզի օգնեմ

Այ, Ոյ, բառին մէջ

Թոյլ	Զգո՛յշ, ամէն վայրկեան պէտք է արթուն կենալ։
Ծոյլ	Առոյգ հասակը պէտք է լաւ պահպանուի։
Բոյլ	Կայծակը բարձրերուն կը զարնէ։
Սոյլ	Ցուդա իր համբոյրներով մաս-նեց իր տէրը։
Թոյն	Զարուհի իմ քոյրս է և ես շատ կը սիրեմ զանի։
Ժամացոյց	Այս առտու հայրս կարմրա-խայտներ որսաց։
Առուոյտ	Ծաղիկներու զմայլելի բոյրեր գարնան գեղեցկութիւն-ներն են։
Խայծղան	
Կայսր	Ես չպիտի ունենամ վատ օրեր, այլ միշտ խնջոյքներ պիտի վայելեմ։
Սովորոյթ	

Ընկոյզը մարսողական է։

Դպրոցը տաճարն է:

Պար	Այս կինը տխուր մայր մը եղաւ և իր զաւակներուն տուաւ աղէկ կրթութիւն ։
Կապար	
Կամար	Խոշոր կաղնիին փապարներուն մէջ մեղուներ մեղր շինած էին ։
Ասպար	
Գաղափար	Պատերազմի տարիներուն՝ նը-պար չէր մնացած մեր շտե-մարանին մէջ ։
Տապար	
Կատար	Քաջ զինուորը իր գարշապար-ներուն տակ կը ճզմէ իր թշնամին ։
Ոչխար	
Խար	

Նուպար մեր ազգային սիրելի անուններէն մէկն է

Ես կը կարդամ:

կախ	կող	դժկամակ
կաթ	կամար	զաւակ
կոթ	կոծիծ	բազուկ
կայծ	մամիկ	մուկ
կուզ	այգեկութ	մամուկ
կաղմ		դմակ

կազ-մա-րար

կաթուած

կ, Կ, Կ ,

Ձմեռը կու գայ

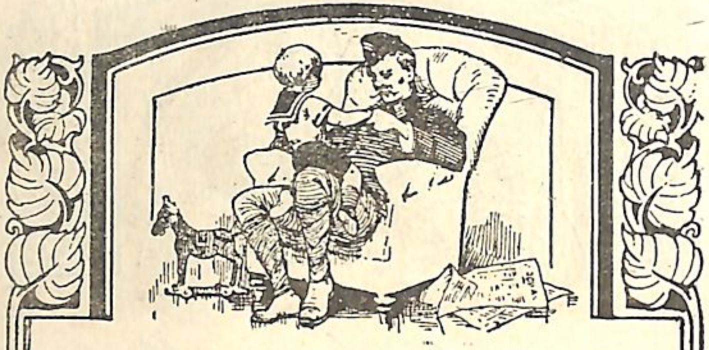

Հայրը կը գգուէ Մարիամը.

հաւ	հայ	հոգի
հալուէ	հայելի	հոյլ
համեմ	հեղ	հանի
հագագ		
հաց	համազգի	հիմ
համ	համոզել	հիմա
համբաւ	Հայ-կակ	հեւալ

հ, Հ, հ,

Աղջիկը դժգոհ է.

Աւելորդը շունին

պապ	պար	պարան
պահակ	պղպեղ	պժգամ
պահպանակ	պնակ	պանիր
պահապան	ամպ	պամի
պիծակ	պայթիւն	պայման
պիղծ	պճեղ	պարոն
պղինձ	ապուշ	կարապ

պ, Պ, պ,

Ծակ է գուլպան:

Աղախինը ժապաւէն կը կարէ:

Պարկան կը կապէ:

աղջիկը ուղեկիցին կը ցուցնէ ուլիկը

ջրհան	ջութակ	ջերմուկ
ջինակ	ականջ	ջրհեղեղ
ջայլամ	կարկաջ	ջահ
չղջիկ		
գաղջ	հաղարջ	ջրամբար
ջիղ	բաղարջ	ջնարակ
ջուր	ջամբ	կակաջ

ջ, Ջ, ջ,

Մեղուն ջեջերին մէջ ջու կ՚ածէ.

Թիթեռնիկը անոր կը կենայ

ռահան	առակ	առիւծ
մառան	առուակ	պառաւ
ռամիկ	անթառամ	թռչուն
ռոճիկ		
ռումբ	ռնգեղջիւր	նուռ
ռազմ	ռմբակոծել	թառ
ռաբբի	Ռուբէն	թառ

ռ, Ռ, ռ,

Վառոդ անձրեւ կիռու.

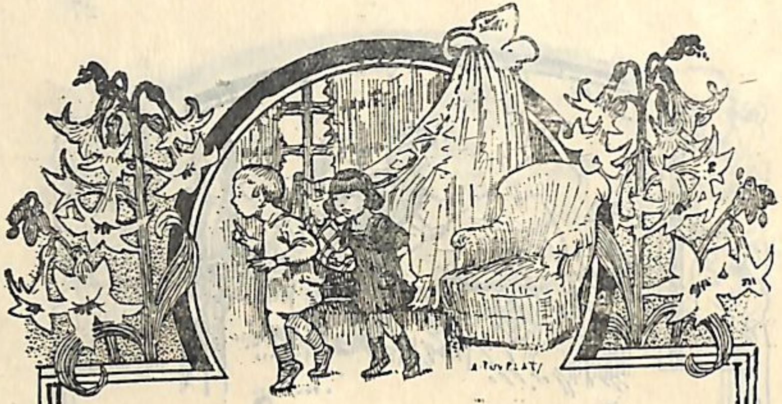

Մեղմիկ մեղմիկ մտէք սենեակին մէջ

սալ	սահնակ	սիւն
սայլ	սէր	սան
սահման	սեր	սենեակ
սառ		
սաթ	սագ	սիրասուն
սակ	սեղան	սակաւ
սաւան	սոխակ	սուր

ս, Ս, ս,

Սուսեակը շատ կը պահպանէ մեզի:
Սղուէկը խորամանկ կենդանի մըն է:
Սառայը շուանէն գիծ մը կը գծէ երկնի երեսը:

Ինչո՞ւ կը լայիս

վախ	վիզ	վիհ
վախճան	վէմ	վնաս
Վաչէ	վէգ	վսեմ
Վահան	Վահագն	
Վաղինակ	վիշապ	վայելուչ
վճիռ	վիճակ	վանք
վարազ	վրան	վեհ

վ, Վ, Վ,

Վարդան Մամիկոնեան մեր պարծանքն է

պապիկ... պապիկ.

տանձ	տագնապ	տնտես
տախտակ	մետաղ	տապակ
դաշտ	տաղաւար	ընտիր
տաշեղ		
տապար	տանտիկին	տատրակ
տունկա	դրախտ	տարազ
տուն	ընձուղտ	տարի

տ, Տ, Տ,

Ազատութիւն երջանկութիւն:
Անոր բախտը յաջող է:
Կաղանդին ամէն տղայ նուէր կ'առնէ:

Տղաքը ծովուն մէջ կը լողան

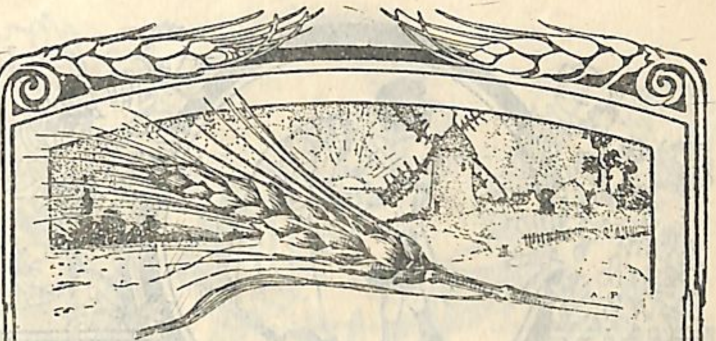

Ցորենէն հաց կը պատրաստուի.

ցորեկ	ցեղ	մրցանակ
ցայգածաղիկ	ցեխ	մացառ
ցած	ցուլ	ցուրտ
ցամաք	ցոյց	
ցանց	ցեռ	ցուցամատ
ցաւ	ցրուիչ	ցուկանաւ
ցից		անցաւոր
ցնցուղ		

ց, Ց, Ց,

Մեր արտերը առաջնութեան մրցանակ շահեցան:

Հեռուէն բոցեր տեսնուեցան ծխանին վերեւ

Աղջիկը կը փարի մայրիկին.

փայլ	փառաւոր	փութաջան
փուռ	փոռուոյ	փիղ
փեթակ	փակեղ	փղոսկր
փայտ		փոխ
փախուստ	ամփիթատրոն	փող
ամփոփ	փրփրեմ	փոկ
փարոս	փարաւոն	

փ, Փ, *փ* ,

Ափրիկէի մէջ շատ գազաններ կան:

Եփրատ եւ Տիգրիս հայ աշխարհի գետերն են:

աղջիկը խաղալիքին հետն է:

Ձեռքդ, պզտիկներ մաքուր չէ.

քաղաք	քաւն	շաքար
քահանայ	քրքում	քանդել
քամակ	աքլոր	քուէ
քիթ		
աքաղաղ	քաղ	քացախ
քնար	ալքոլ	քենի
քոյր	ջաղացք	քեռի

ք, Ք, *ք* ,

Աքիսը հաւնոցին հաւերը կը հալածէ:
Աքցանը օգտակար գործիք մըն է:
Քրքումը տաք երկիրներու մէջ խոնաւ
տեղեր կը մշակուի:

պզտիկները իրենց համար կը քնանան.

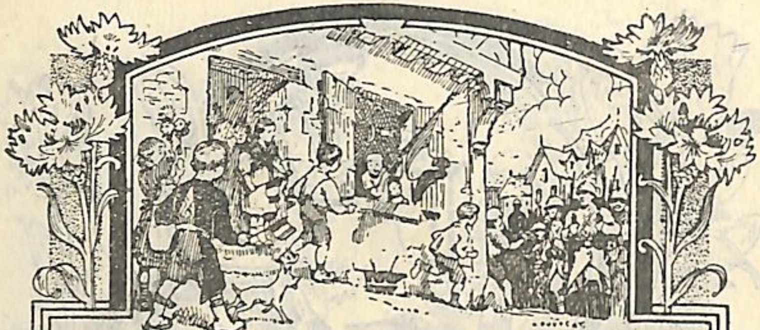

Ահ, հայ զինուորները կուգան

օղ	օղի	օրօրոց
օշարակ	օտար	օրհաս
օթեակ	օր	օթեւան
օգուտ		
օդ	օրէնք	օգոստոս
օժիտ	օրինակ	օշինդր
օձ	օրհնել	օժանդակ

օ, Օ, *օ*,

Արօրը երկրագործին սնունդը կը պատրաստէ:

Ցօղը դաշտին ծաղիկներուն վրայ կը փայլի:

Փիսիկը կարկանդակը առաւ ու փախաւ.

Ֆրանսա	Փարհատ	Փոնուգ
Փրանկ	Փլօրէնցա	Փրիկ
Փէս	Թիֆլիս	Փուքշան
Փշալ	Փէնէրուքի	Փէյզան
Ֆրանկլին	Փիլի	Փէսլիս
Ֆիլամէն	Փէրնանս	Փլորին
Փապրիգա		

ֆ, Ֆ, *ֆ*,

Ֆրանսուա առաջին՝ բարի թագաւոր մը եղաւ:

Նմայեակ կը սիրեմ:

Եա	Սրունեակ, մաքրէ սենեակը, փոխանակ ժանեակներով խաղալու:
Սենեակ	
Սանեան	Արամ և Հրանդ երկուորեակ են, անոր համար շատ կը նմանին իրարու:
Պատեան	Չար աղուն արբանեակները իրեն պէս չար կ'ըլլան:
Մանեակ	Լուսինն արծաթեայ լոյսը կը փայլէր:
Ոսկեակ	Հրեաները չարչարեցին Յիսուսը, մինչև անգամ խաչը հանեցին:
Եղեամ	
Մարմարեայ	Եսթեր իր բեհեզեայ զարդերէն մերկացաւ և քուրձ հագաւ հայրենիքին սիրոյն համար:

Այծեամի պէս արագընթաց:

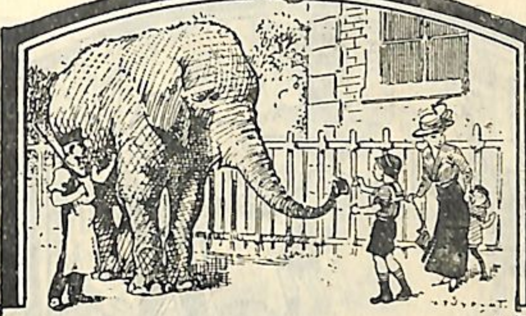

Աւազակը կեղծ չէ կեր փղէն.

անիւ	աղբիւր	ըմբիւն
թիւ	աղիւս	գանգիւն
ազնիւ	աճիւն	ճռուողիւն
արծիւ	արիւն	երկիւղ
խոլիւ	իւղ	աղիւս
հաշիւ	թիւնոս	խնջիւն
հազիւ	թիւնիկ	հերիւն

Բիւր մարդիկ զոհուեցան այն կռիւին:

Հիւրը պետք է պատիւ վայելէ:

Աղքատը երջանիկ է իր ցածուկ հիւղակին մէջ:

Առողջութիւնը ամէն բանէ վեր է.

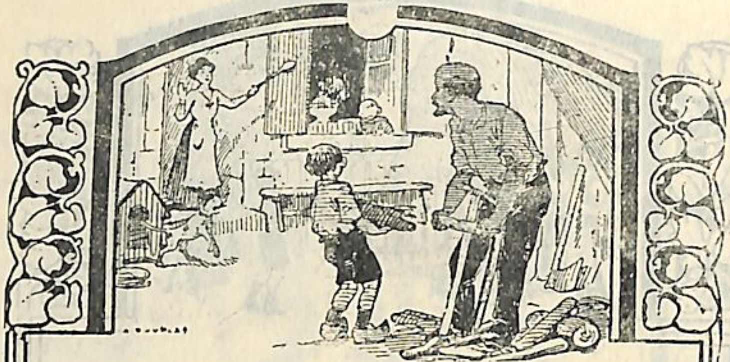

Աշխատիլը պարտաւոր է.

Ան
Ծիրան
Ծածան
Խորան
Յեսան
Գլան
Մելան
Գերան
Պարան

Թափառական ցեղեր կը բնակին վրաններու տակ։
Անձրեւէ վերջ ծիածանը կը փայլի երկնքի վրայ։
Աշնան մեր այգին կ'երթանք ու կը դիզենք խաղողները հնձանին մէջ, որպէսզի ճմլենք ու պատրաստենք մեր գինին։
Ուսուցիչը իր յաջողակ սաներուն մրցանակներ տուաւ։
Կաթսան խոհանոցի մէկ կարեւոր առարկան է։

Պատշգամբով կը ծեփին տանիքը.

Անտառա՛կ, դուն իմ տեղս գրաւեցիր:

Ակ
Նապաստակ
Լծակ
Լողակ
Լեզուակ
Հեղինակ
Պսակ
Պնակ
Ապտակ

Վանդակը թռչուններուն բանտըն է։
Կճղակաւոր կենդանիները ուտելի են։
Խողովակներով ջուրը կը փոխադրուի շատ կողմեր։
Տղան աղբիւրին ծորակը բաց թողուց ու փախաւ։
Լօշտակ բոյսը Հայաստանի բընիկ է. դդմենիի կը նմանի և խաղողի նման ողկուզաձեւ պտուղ ունի, իսկ արմատը շատ դառն է և մարդակերպ. կ'ըսուի թէ 20 կերպ ցաւերու դեղ կ'ըլլայ։
Տանտիկինը սենեակներուն պէս բակն ալ մաքուր կը պահէ։
Դիտակը կարեւոր գործիք մըն է։

Հայկա՛կ, սիրէ՛ հայրենիքդ ուր որ ալ ըլլաս:

Արտէն դուրս տղաքները ձիւնէ գունդ մը շինեցին:

այ	
Քահանայ	Հնձողը որայ կը կապէ դաշտին մէջ:
Ծնծղայ	Եղբայրս կորիճ սպայ մըն է ու մասնակցած շատ պատերազմներու:
Կասկարայ	
Լումայ	Հայրս շուկայ գնաց երբ ես դպրոց կ'երթայի:
Ակամայ	Ես ուխտած եմ պատուաւոր մէկն ըլլալ և ոչ դատարկապորտ սրիկայ մը:
Մեքենայ	
Փեսայ	Մեր նախահայրը Հայկ հսկայ մըն էր որ ազատութիւն պարգեւեց մեր աշխարհին:

Տղայ հասակը անմեղութեան շրջանն է:

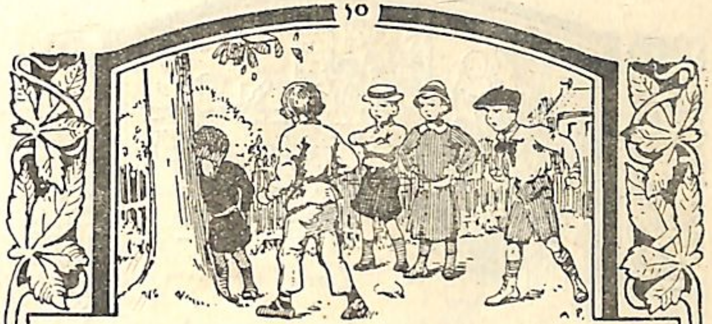

Սեթիկ չար է.

չամիչ	խաչ	աղաչել
չմուշկ	պաչ	վարիչ
չիչ-խան	չեչ	հաչել
ոչխար		
մանչ--	չա-ման	Վաչէ
չու-ան	կա-նաչ	Վաչագան
չուխայ	ձկն-չոր	աչուկ

չ, Չ, Չ,

Չարը կը չարչարէ խեղճերը.

Մայրիկ, տես [illegible]

շահ	նմոյշ	շիկ-ա-հաւ
էշ	նշոյլ	շող
նուշ	շագանակ	շո-գի
անուշ		
Շուշան	Շաւարշ	շուշ-մայ
աշուն	Մ՛ուշ	խաշ-խաշ
Նշան	շողգամ	շուն

շ, Շ, Շ,

Տուկան շանաձուկ կը ծախեն
Ըմբիշ է ան: բժիշկը հիւանդը կը քննէ
Ծիածանը լաւ օդի գուշակ է:

Հայկական նաւը կուգայ

բոյն	Նինուէ	անգղ
նաւ	խունկ	անկողին
նամակ	Աղաւնի	մանգաղ
նուագ		
նիզակ	մանկլաւիկ	յակինթ
Աննա	նիւթ	Նկանակ
անանուխ	ոզնի	նոխազ

ն, Ն, Ն,

Նռնին մեր բանջարանին յղկուն է
Բեղուն հողը անգին գանձեր կը ծածկէ:

Շատ [illegible]

Արշամ եղինճը կը խայթէ

ճահիճ	մաճ	եղիճ
ճայ	ճղճիմ	լիճ
ճիգ	խրճիթ	ճու-աղ
ճոխ		
ճեմ	գաճաճ	ճար
ճե-մե-լի	ճամբայ	լաճ
ճագար	ճագոմ	գգմաճ

ճ, Ճ, ճ,

Գաճը կը ծամէ ծամիճը

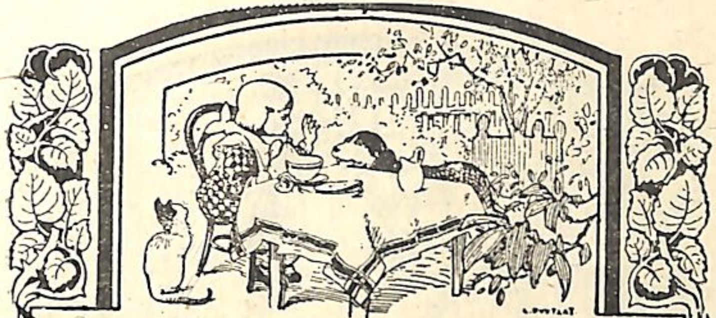

Գլուխդ, մի՛ խոթեր.

գ-լուխ	խոթ	խաժա-մուժ
խաժ	խուլթ	խ-խում
խամ	խա-բե-բայ	մա-լուխ
խէթ		
խիթ	մագ-խիլ	խա-ծի
խող	խեւ	խագ-մուգ
խոյթ	խ-լուրդ	ու-րախ

խ, Խ, խ,

Մի՛ խաթեր, մի՛ խաթոտեր.

Երգի խումբ.

ծագ	ծայր	ածելի
ծամ	ծաւալ	ածուխ
ծիլ	ծա-մել	ածու
ծոյլ		
ծուխ	խծուծ	թախիծ
ծալ	գծուծ	ծեր
ծափ	գթած	մեծ

ծ, Ծ, ծ,

Ձայնը քաղցր խումբը.

Սուրէն շատ կաշխատի

դպրոց կը յաճախէ:

Խրատ
Խորխորատ
Հեղեղատ
Մկրատ
Դատ
Վատ
Արատ
Վհատ

Տրդատ իր զօրութիւնը ցցուց Գոթացիներուն դէմ։

Յովհաննէս Մկրտիչ կը քարոզէր անապատին մէջ։

Յիսուս մանուկները զատ զատ օրհնեց։

Մէկ հատը քիչ է, պէտք է շատեր ունենալ։

Կատուն պատէ պատ կ'անցնի մինչեւ որ խոհանոց մը գտնէ։

Սիրեցէք աղքատները.

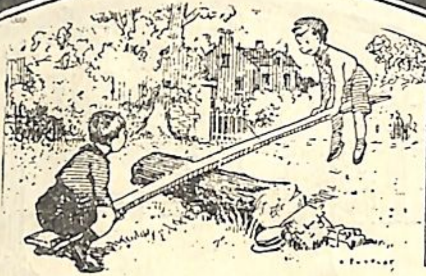

Մի՛ ըսեր. հայրիկ, թող ես կ՚ուզեմ խաղալ

Նաւ	Յիսուս մեռաւ և երեք օրէն յարութիւն առաւ։
Դաւ	Կաւը պէսպէս գոյներով կակուղ հող մըն է։
Հաւ	
Ցաւ	Արմաւը շատ սննդարար և համեղ պտուղ մըն է։
Գրաւ	Անիրաւ մարդէն պէտք է հեռու փախչիլ։
Թաւ	
Լաւ	Մեծ մարդոց համբաւը երկայն ժամանակներ կը տեւէ։
Խաւ	Ագռաւը գիշակեր թռչուն մըն է։

Ուսում եւ գիտութիւն թող տարածուին ժողովրդեան մեր խաւերուն մէջ:

ԱՐԵՒԸ ՄԱՐԸ ԿԸ ՄՏՆԷ

Արեւ	Ամէն ջանք ի գերեւ ելաւ։
Բարեւ	Տձեւ մարդ մըն էր առակախօս Եզովբոս։
Անձրեւ	Աշուն է. տերեւները կը թափին ու ամէն մարդ կը տխրի։
Թեթեւ	
Թեւ	Մեր չուրջը մեր վերեւը Աստուած կայ։
Խեւ	Սեւ սեւ ամպեր դիզուեցան, երկնքի երեսը ծածկեցին։
Ձեւ	
Սեւ	Նեղոս Եգիպտոսի պարգեւն է։

Հայրենասիրութիւնը ամէն

մարդու յատկութիւն է:

ՏՂԱՆ ՀԱՐՈՒԱԾՆԵՐ ԿՈՒՏԱՅ ԽԵՂՃ ԻՇՈՒԿԻՆ

Զատուած	Շատ հացեր կը շինուին խմորի մեծ զանգուածէ մը։
Ստացուած	Յիսուս գամուած խաչին վրայ՝ կ՚աղօթէր իր թշնամիներուն համար։
Ստեղծուած	Սկսուած գործ մը պէտք է վերջացնել։
Հերձուած	Հայ ազգը ցրուած է աշխարհի ամէնէն հեռաւոր կողմերը։
Յօրինուած	Հայր, մայր անունները անջնջելի դրոշմուած են ամէն սրտերու մէջ։
Դարձուած	
Բանուած	

Գրուած է [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ։

ՄՈՒՇԵՂ ԿԸ ԶԱՐՄԱՑՆԷ ՀԱՅՐԻԿԸ

Եղ	Մէկ քանի տաշեղներով մեծ կրակ վառեցինք։
Աղեղ	Շքեղ հանդէս մը տեղի ունեցաւ երէկ։
Տաւեղ	Սամփսոն շատ ուժեղ մէկն էր։
Ցեղ	Հեղեղը առաւ տարաւ ջաղացքին մեծ անիւը։
Դեղ	Մեր գեղը շատ նշանաւոր է կեռասներով։
Գեղ	Կանթեղին լոյսը պակսեցաւ։
Նեղ	Անմեղը կը սիրուի։
Անծեղ	Մուշեղ Մամիկոնեան քաջ զօրավար մըն էր։
Պղպեղ	Բարսեղ դասին մէջ առաջինը եղաւ։

[illegible] [illegible] [illegible]։

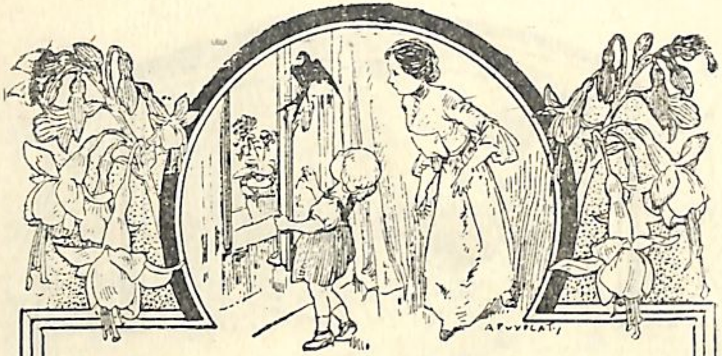

ԱՐԱՔՍԻԱ, ԲԱՑ ՊԱՏՈՒՀԱՆԸ

Իա	Լուսիա իր մօրը կ'օգնէ ։
Հիացում	Ծիածանը կը փայլի անձրեւէն յետոյ ։
Միակ	Կրիան դանդաղ է ։
Թիակ	Ձիաւորներ պաշարեցին քաղաքը ։
Ասիա	Միաբան եւ միագունդ պէտք է նպատակին հասնիլ ։
Արմենիա	Այս աղջիկը շատ միամիտ է ։
Դիակ	Լուբիան աղքատին կերակուրն է ։
Ծիածան	Գողիաթ յաղթուեցաւ Դաւիթէն ։

Մարիամ. Մայր Յիսուսի ։

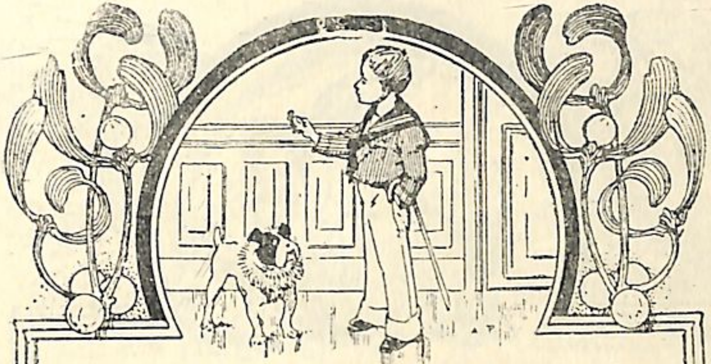

ՀՐԱՉԵԱՅԻՆ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ

Հրաչեայ ժամացոյց մը ունի ։

Այս առտու իր կնքահայրը տուաւ անոր անուան տօնին առթիւ ։

Զարմանքին շատ ուրախ է․ ամէն վայրկեան ժամացոյցը ձեռքն է․ կը բանայ, կը դիտէ անոր անիւները ։

Պզտիկ Հրաչեայ, ուրախութիւնդ գուցէ կարճ պիտի ըլլայ, ժամացոյցդ պիտի աւրուի, եթէ զայն այդպէս գործածես ։

Իր [illegible] ժամացոյցը ։

ՎԱԽԿՈՏ ՍԵՊՈՒՀ

Սեպուհ շատ վախկոտ է։

Երբ գիշեր ըլլայ, իր մօրը քովէն չզատուիր։

Եթէ վայրկեան մը մինակ մնայ, կուլայ, կարծես կը տեսնէ գողի մը դուռը բանալը կամ գայլի մը դուռը բախելը։

Իբր ծաղրանք մայրը անոր փայտէ սուր մը կուտայ։

Ամէն մարդ կը խնդայ վրան։

Ապրին քաջ պզտիկները։

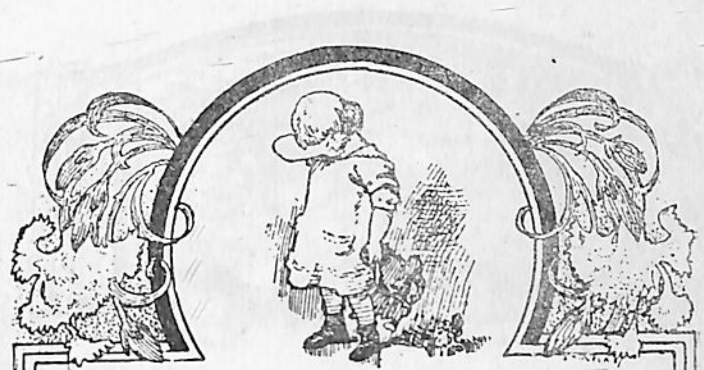

ՋԳՕՆ ԿՈՒԼԱՅ ԻՐ ՊՈՒՊՐԻԿԻՆ ՀԱՄԱՐ

Հոն	Ափիոնը թմրեցնող յատկութիւններ ունի։
Կանոն	Բացարձակ կանոն է մեծերուն հնազանդիլ։
Ահարոն	
Փարաւոն	Բրաբիոն կը նշանակէ պսակ։
Սիմոն	Հայրս մեր եկեղեցիին երգիոն մը նուիրեց։
Անտոն	Կինամոնը ընտիր համեմ է։
Ամպլոն	Եղբայրս տանը չորրորդ դստիկոնէն վար ինկաւ։
Թատրոն	Իմ մօրաքրոջս անունն է Վերոն։
Լեւոն	

Սուրբ մեռոնը էջմիածնի մէջ կը պատրաստուի

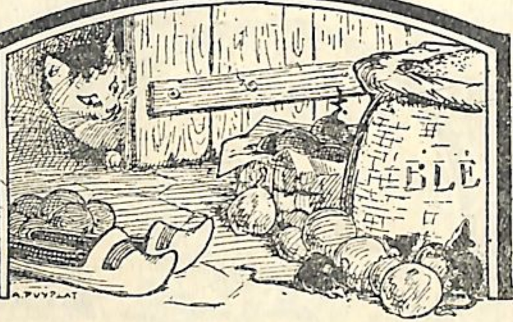

ՄԵՐ ԿԱՏՈՒՆ

Շատ ճարպիկ և արթուն է մեր կատուն։

Բայց գող ալ չէ։ Սեղանին աւելորդներով կը գոհանայ և անկէ վերջ քուն կ'ըլլայ։ Բայց ես իրմէ կը կասկածիմ ու կը վախնամ որ օրօրոցի մէջ հանգչող եղբայրիկիս ճանկը կը զարնէ։

Փիսիկ, չըլլայ որ այդ չարութիւնը խորհիս։

Փոքրիկը զիս տեսնելուն կը ժպտի, ու երբ հեռանամ իրմէ, կուլայ։

Ու կ'ըսեմ. Հրանդիկ, մի՛ լար, ես դպրոց կ'երթամ, դուն ալ քիչ ատենէն պիտի գաս հոն և շատ ուրախ պիտի ըլլաս։

Կատուն [illegible]

ՌՈՍՏՈՄ ԿԸ ԾԻԾԱՂԻ ԱՆՁՐԵՒԻՆ ՀԱՄԱՐ

Աղ	Կաղ տղան պէտք չէ ծաղրուի։
Ծանծաղ	Շաղը դաշտին տերեւներուն վրայ իր կաթիլները շարած էր։ Պէտք է զգուշանալ պաղէն։
Դանդաղ	Կենցաղ կը նշանակէ կեանք։ Մանգաղը հասուն ցորենները քաղեց
Տաղ	Մատաղ սերունդը պէտք է աղէկ կրթուի։
Բաղ	Հողամաղը թռչուն մըն է՝ որ ջուրին տակը կ'իջնէ ու կ'ելնէ։
Մաղ	Հովիւին մախաղին մէջ միայն սրբինգ մը կար։
Թաղ	Ոսկին շատ յարգի մետաղ մըն է։ Հնձելու ժամանակ է. սերմանաքաղը դաշտը կ'ելնէ։

աշխատասիրութիւն, առանց [illegible]

Ո՞Վ

Ո՞վ կուտայ հացը
Ո՞վ կուտայ կաթը
Ո՞վ կուտայ բուրդը
Ո՞վ կուտայ պտուղը
Ո՞վ կուտայ ձուկը
Ո՞վ կուտայ լոյսը
Ո՞վ կուտայ բոյսը
Ո՞վ կուտայ սնունդ
Ո՞վ կուտայ հագուստ
Ո՞վ կուտայ կօշիկ
Ո՞վ կուտայ ամէն բան

Աստուած միայն և անոր փոխանորդը երկրիս վրայ Հայրիկը գլխաւորապէս։

ՏՕՆԻՆ ՀԱՑԿԵՐՈՅԹԸ

Գեարամիկին անուանին տօնն էր այս շաբաթ օր։ Երեկոյեան սեղանը շատ զուարթ անցաւ, ամէն տեսակ ընտիր ճաշերով և զանազան ըմպելիներով լեցուն էր ան։

Գեարամիկ ճաշեց, ճաշեց չափէն աւելի. խառն ի խուռն կերաւ, և ըմպելիներ խմեց։

Խեղճ տղան քիչ յետոյ անհանգստութիւններ պիտի զգայ։

Ուտելիք եւ ըմպելիք չափազանց մի՛ գործածէք:

ՈՍԿԻԷ ԱՊԱՐԱՆՋԱՆԸ

Վարժուհին շատ կը սիրէր փոքրիկ Արփինէն, որ անապատին մէջ գտնուած շատ ուշիմ որբուհի աղջիկ մըն էր։

Աղքատիկ էր Արփինէ իր պաշտպանը հազիւ կը հոգար անոր անհրաժեշտ պէտքերը։ Արփինէ թէեւ զգայուն, բայց համակերպող ու հեզիկ էր ու անհամբեր սպասող աւելի յաջող օրերու։

Երբ իր ընթերցարանի վերջին էջը հասաւ, վարժուհին գգուելով անոր ոսկի մազերը ըսաւ անոր. Արփինէ, այսօր ոսկիէ ապարանջան մը ունիս և ես միայն կը տեսնեմ զայն։

Արփինէ չփոթեցաւ. կ'ուզէր գիտնալ վարժուհիին միտքը։

Վարժուհին աւելցուց. Այսօր քանի որ աւարտեցիր ընթերցարանդ ու բաւական կարդալ սորվեցար, ուրիշ բան մի՛ փնտռեր, այս է ոսկիէ ապարանջանը, զոր շահեցար աշխատասիրութիւնովդ։

Ի՞ՆՉ Կ'ՈՒԶԵՄ ԻՄ ՔՈՒՐԻԿԻՍ

Ես անուշիկ քուրիկ մը ունիմ։

Ա՜խ, քուրիկջան, քուրիկջան, ո՜րչափ սիրեմ քեզ, քիչ է։

Դպրոց կը յաճախէ. կարգին առաջինն է ու երբ տուն կու գայ, բնաւ չի կենար, կ'աշխատի, կ'աշխատի, մայրիկին կ'օգնէ ու երբ գործ մը չմնայ իրեն համար, երգեր կ'երգէ այնքան յուզիչ և գրաւիչ, որ տանը մէջ զուարթութիւն կը բերէ, ո՜ւ ի՜նչ աղուոր ալ կը բանի։

Ա՜խ, անուշ քուրիկ, ի՞նչ կ'ուզեմ, գիտե՞ս. կ'ուզեմ որ ինծի համար բանիս հայկական դրօշակ մը եռագոյն և ես զայն պիտի տանիմ հպարտութեամբ մեր ամէն հանդէսներուն։

Յարգանք [illegible]։

ՄԱՅՐԻԿԸ

Սիրո՛ւն մանուկներ, կը տեսնէ՞ք սա պատկերին մէջ մայրը իր գիրկը առած կաթ ուտող մանկիկը։ Դուք ալ երբեմն այնպէս էիք, փոքրիկ, տկար ու ամէն պաշտպանութեան կարօտ. ձեր մայրիկը պարգեւեց ձեզի կեանք և զօրացուց զայն իր ամէն խնամքներով։ Ո՜հ, ո՛րչափ սիրէք զանի, չի բաւեր. մի՛ վշտացնէք զանի բնաւ և աւելի վերջը երբ օր մը գործի ասպարէզը ելնէք, նուիրեցէք անոր ամէն խնամք անսահման սիրով խառնուած։

ԱՐԱՐԱՏ

Ցուէ՛ք ինձ տուէ՛ք թռչունի թեւեր,
Թռչիմ սլանամ Արարատն ի վեր.
Հոն է իմ տաճար, հոն է իմ խորան,
Կանգնած դարերով այդ սարին վրան։

Մեր հայ նահապետ իր բազկովն անեղ
Քաղցր ազատութեան յարեց հոն աղեղ,
Ան մեզ երկինքէն ցոյց տայ յաւիտեան,
ԱՐԱՐԱՏՆ՝ աղբիւր մեր երջանկութեան։

ՎԵՐՋԻՆ ԷՋԸ

Պերճ հասաւ վերջին էջը ընթերցարանին։ Հիմայ կը գրէ, կը կարդայ և այս ամէնը երազի պէս կուգայ իրեն։ Հայրիկն ալ ուրախ է և կ'ուզէ վարձատրել իր սիրուն Պերճը նուէրով մը։ Բայց տղան կը մերժէ։ Զարմա՛նք, ինչո՞ւ արդեօք․ որովհետեւ Պերճին քով կը նստի իր դասընկերը Զարեհ, որբուկ մը։ Պերճ կը մտածէ թէ գուցէ իր նուէրը չառ դէն ազդէ որբին։ Եւ հայրիկը զգալով տղուն ազնուութիւնը երկու նուէրներ պատրաստեց, մէկը Պերճին, միւսը Զարեհին։

[illegible]

ՎԵՐՋ

1
937

ԶԵԿՈՅՑ

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ քիչ ատենի մէջ յաջողած է կեդրոնացնել իր մօտ յաւագոյն գործեր: Բացի անոնցմէ կը հայթայթէ գրասէրներու ամէն ճաշակի յարմար հրատարակութիւններ Պոլիս, Իզմիր, Վենետիկ, Վիեննա Կովկաս եւ Ամերիկա լոյս տեսած:

Միշտ պատրաստ ունի ամէն տեսակ դասագրքեր:

Գրաւոր հասցէն՝

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲԱՄԱՃԵԱՆ

Գրավաճառ-հրատարակիչ

Կ. Պոլիս, Չաքմաքճըլար, աղբիւրին մօտ, թիւ 50

Simon Capamadjian

50 Tchakmakdjilar, près de la fontaine

CONSTANTINOPLE